

Пражки мисли на един непражки човек

Нощта на белия автобус

Ахой, дами и господа, добри ден. Пак съм тук, в едно кафе на „Народни“ в Прага. Пийвам си кафенце, отхапвам си домашен колач – и мисля ли мисля – пак за онова, което става в България, миличката. Да, тежко политическо лято беше, тежка ще е и есента, не ми се мисли за зимата! Протести, контрапротести, аман!

Да си призная, уморих се от протести, от мислене за протести. От правителствени кризи, избори, избори, избори. Целият ни живот мина в манифестации, демонстрации, във викове, крякане, заплахи и обещания. Като се почне от преди 1989 година и досега – край няма. 25 години минаха, четвърт век. И все не можем да се оправим! Даже напротив! Все затъваме, надолу и надолу. Във всяко отношение – икономическо, демографско, а демокрацията ни – ако туй нашето е изобщо някаква демокрация, става все по-декоративна, тънка, прозрачна – като дантелена заве-

са, зад която се решават съдбите на хората, без някой да ги пита. На всичко отгоре тая завеса става от година на година и по-изхабена, окъсана и дрипава, чак прозират зад нея гнусните физиономии на сатрапите дето пият кръвчицата ни като че не сме един народ с тях и не ги е грижа за друго освен за лъскавите им лимузини, огромните им имоти и бързата печалба на всяка цена, все едно за чия сметка. Изобщо туй нашето май не е никаква демокрация, ако ме питате мене. Не е и никакъв капитализъм – просто е едно голямо нищо, някаква посткомунистически изродена

система, която не се е изучавала все още в никой учебник. Защото освен у нас другаде я няма, освен може би в някои от бившите съветски републики, но не и другаде по света, освен може би в някои държави от т.нар. „Трети“ свят. Защото със сигурност ние нямаме нищо общо нито с Първия нито с Втория. Така или иначе България се превърна в антидържава, мафиотско сборище, в частна собственост на десетина олигарси, които изкупили всичко барабар с медиите, партиите и правителствата и независимата съдебна система. И ако все пак по нещо прилича на държава,



то не се дължи на тия, които ни притежават, а на обикновените, честни хора, които продължават да влачат хомота и да поддържат илюзията, че сме държава.. Но докога, питам ви, дами и господа, ще продължи това? Докога?

Аз лично лятото си бях в България. Общо взето добре си прекарах. Там, ако си турист, не ти е зле. Никак даже. Всичко ти е евтино, да не говорим колко ти е приятно, вкусно и мило да си хапваш шопска салата, кисело млекце, сиренце и банички, да пийваш ракийка и прочие благинки, на каквито човек не може да се наслади другаде по света. Бях и на морето и из Балкана, и в София и Пловдив бях, в Бургас, Несебър... Накратко – напътувах се, наядох се на банички, нагледах се на всичко българско и родно, мило и драго, но и не само. Докато бях в София, реших да посетя и протестите, за които бях слушал по радиото, чел в интернет. И пак там – гледал на живо по разни телевизии. И видя с очите си какви са, що са.

На първия протест, на който отидох, видях доста свои приятели, познати. Писатели, журналисти, музиканти, актьори, режисьори. Които усмихнати, дори щастливи – нещо странно за протестиращи, впрочем – свиркаха, викаха, ръкомахаха. Беше приятно усещане. Да се слееш със сънародниците си. С това опиянено от приятното събитие множество. Това беше наистина много приятно усещане. Точно отговаряше на представата ми за протеста, като за някакво полу-празнично, полу-сериозно събитие. Преди всичко демонстрация на възпитание и загриженост за утрешния ден. Протести без лидери. Изпълнени с индивидуалности, всеки от които сам беше избрал начина на изкаже това, което мисли и срещу което протестира... Имаше пиана, китари. Песни, цветя, красиви момичета. Момчета. Влюбени двойки. Много семейства с малки деца, които се радваха на празника. Изобщо беше малко като в рая. София беше този рай по време на протестите. Едно изпълнено с обич, вяра и добро настроение място. Романтично място. И ако беше тук някъде Вапцаров, навярно



би възкликнал: „Романтиката е сега в протестите!“

Няколко дни по-късно, след като току що бях се върнал пак в София от Пловдив, обаче видях едно съвсем друго лице на протеста, на България. Като писател трябва да съм щастлив, че имах възможност да присъствам на това събитие, което – убеден съм, някой ден ще бъде изучавано в учебниците по история, като най-вероятно ще бъде и наречено по някакъв начин. Историята помни много нощи, когато са се случвали какви ли не грозни и отвратителни неща. Вартоломеевата нощ. Когато католиците избиват хиляди протестанти. Кристалната нощ, когато фашистите извършват погроми над евреите в Германия. И т.н. Тази нощ за щастие не беше чак толкова трагична. Но в едно отношение е достойна да бъде овековечена за поколенията. С подлостта, която беше извършена в нея от една страна, както и с това, че тя притежаваше свой собствен символ – бял автобус, който изигра една от централните роли – ролята на Злото. Става дума за нощта, когато протестиращите решиха да блокират депутатите в парламента, а след това избухнаха безредици и сблъсъци между протестиращите и полицията...И тъй като не е сигурно дали някой друг ще направи

това, аз бих проявил известна инициатива, като изпреваря събитията и я нарека:

„НОЩТА НА БЕЛИЯ АВТОБУС“

Бях там – както вече казах, по една случайност – и то малко след като се бях прибрал в София от красивия Пловдив. Бях излязъл за малко да се разходя. Минаваше 10 вечерта. Когато откъм „Александър Невски“ дочух познатите ми от предишните дни звуци на протеста. И с любопитство отидох да видя какво става. Пристигнах на площада пред „Александър Невски“ точно в мига, когато белият автобус с депутатите опитваше да излезе от блокадата. Всъщност аз още не знаех тогава, че в този автобус има депутати. А и изобщо не допусках, защото той се появи откъм „Москавска“. И не излизаше, а влизаше към Народното събрание. Не знам защо влизаше. Можеше да продължи по „Москавска“, където нямаше протестиращи и да се махне. Вместо това белият автобус се насочи към най-гъстата част от протестиращи и започна да се връзва в тях. Пред него вървяха стотина екипирани за бой полицаи с щитове, каски и палки. Протестиращите, които крещяха „Оставка“, „Убийци“ и „Мафия“, насядаха пред гумите на автобуса – облечени



в летни дрехи, заради топлата нощ. Повечето момичета и момчета на двайсетина години. Тежко въоръжените и екипирани с шлемове и щитове полицаи започнаха да ги ритат, блъскат, удрят с палките, издърпват. А белият автобус зад тях приближаваше с включени фарове, които осветяваха побоя. Около тях отвсякъде се бяха струпали репортери и оператори на телевизии. Те снимаха на живо всичко това, на свой ред включили осветлението си. Отвсякъде се носеха крясъци, плач. Письци на момичета. Край мен минаваха хора с окървавени тела, лица, ръце, глави, разкъсани дрехи. Беше истинско меле. Масов бой в който едните биеха другите. Имаше десетки, стотици ранени, мигове изпълнени със сълзи, болка,

страх. А зад всичко това ръмжеше и приближаваше белият автобус... Тогава аз все още не знаех какъв е този бял автобус и защо се връзва в тълпата. Мислех, че може би в него има полицаи, които идват като подкрепление на тези, които охраняват парламента. Или нещо подобно. Сега, когато вече знам официалната версия – че това е бил автобус пълен с депутати, който опитвал да излезе от блокадата, просто се задъхвам от възмущение от наглата лъжа, а именно, че се опитвал да ИЗЛЕЗЕ. Защото този автобус беше почти излязъл, беше стигнал до „Московска“, където нямаше никакви протестиращи. Можеше спокойно да си тръгне по нея. Вместо това, белият автобус направи почти обратен завой. И се

насочи ОБРАТНО към Народното събрание. И то през най-гъстата част от протестиращите. Няма съмнение каква е била целта на това на пръв поглед безсмислено, дори бих казал невероятно глупаво действие. А именно – да можеш да напуснеш един протест, но вместо да направиш това, да се обърнеш и да се върнеш ОБРАТНО в протеста. Отново да го преминеш и да се върнеш пак там откъдето си тръгнал. Да, звучи безсмислено. Освен ако не потърсиш друг смисъл на това. А именно – да използваш повода – охрана на депутати от протестиращи – за да смачкаш от бой протестиращите. Което и стана. При това, като обвиниха за случилото се след това протестиращите.

Не знам защо тази провокация на властта, жестокост, коварство и подлост, бяха тъй бързо „забравени“ и оставени единствено на съвестта на престъпниците, които я бяха замислили и осъществили. Вярно, че мина доста време оттогава. Случиха се какви ли не неща. Но въпреки това, аз не мога да я забравя. Най-малкото, защото присъствах на нея. И ако до този момент имах никакви съмнения относно морала, честта на тия хора, от този момент нататък илюзиите ми окончателно паднаха... Скъса се завесата... Но – както казва поета – млъкни сърце. Не са важни тук емоциите, вълненията... Пък и друга ми е целта, не да ви разчувствам, а да ви накарам да помислите, да решите сами за себе си какви са нещата... Все пак бих добавил за десерт, тъй да се каже, едно последно признание – ужасно се вбесих, признавам, от тази подлост, достойна за някаква средновековна монархия и перото на Шекспир... Нима е възможно, мислех си съвсем наивно може би, подобни методи да се използват и днес? В 21 век, когато сме членове на ЕС? Това вече вие сами си отговорете, тук вече няма да се обаждам и да се намесвам...

Те това е то, дами и господа, стига за днес. Изпих си кафето, изядох вкусния колач, време е да ставам. Наследануо и хезки ден!

Стефан Кисьов